

Transferowalność efektów procesu nieintencjonalnego nabywania porcji pamięciowych

Kiedy idziemy do sklepu kupić mleko i płatki śniadaniowe raczej nie potrzebujemy sporządzać listy zakupów, gdyż te dwa produkty po które się wybieramy z łatwością będziemy w stanie utrzymać w pamięci. Kiedy jednak chcemy zrobić większe zakupy, zwykle musimy spisać sobie na kartce lub w telefonie co konkretnie musimy kupić żeby o niczym nie zapomnieć. Na ogół im dłuższa jest nasza lista zakupów tym trudniej jest nam ją w całości utrzymać w pamięci. Istnieją jednak pewne techniki pamięciowe które znacznie ułatwiają zapamiętywanie dużych zbiorów informacji. Wyobraźmy sobie na przykład sytuację w której chcielibyśmy kupić mieloną wołowinę, makaron, sos pomidorowy, cebulę, czosnek, oregano i oliwę. W takim przypadku zamiast utrzymywać w pamięci każdy z produktów z osobna, wystarczy że zapamiętamy sobie, że musimy kupić składniki do spaghetti. Wtedy, o ile tylko dobrze znamy przepis na to danie, z łatwością będziemy w stanie odtworzyć w pamięci całą listę potrzebnych nam produktów. Innym sposobem na ułatwienie sobie podtrzymywania w pamięci większej ilości bezpośrednio dostępnych informacji jest tworzenie akronimów składających się z pierwszych liter nazw przedmiotów do zapamiętania. Dzięki temu zamiast wielu słów możemy podtrzymywać w pamięci tylko jeden wyraz. Przykładowo, gdy chcemy kupić Gruszki, Awokado, Ryż, Nutellę, Ementaler i Kukurydzę, wystarczy że zapamiętamy słowo GARNEK które pozwoli nam szybko przypomnieć sobie całą listę zakupów. Gdybyśmy w takiej sytuacji potrzebowali oprócz listy zakupów utrzymać w pamięci jakąś dodatkową informację, na przykład ile gotówki mamy przy sobie albo gdzie zaparkowaliśmy samochód, to utrzymywanie listy zakupów w formie akronimu sprawi, że łatwiej nam będzie odnaleźć samochód na parkingu i nie będziemy musieli ponownie przeliczać pieniędzy w portfelu.

Strategia poznawcza polegająca na utrzymywaniu w pamięci dużych grup informacji jako pojedynczych obiektów nazywana jest porcjowaniem (ang. *chunking*). Zarówno określenie „przepis na spaghetti”, jak i akronim „GARNEK” to efekty procesu porcjowania, które nazwać można porcjami pamięciowymi (ang. *chunks*) składającymi się z produktów, które chcemy kupić. Celem niniejszego projektu jest prześledzenie jak przebiega proces tworzenia nowych porcji informacji w pamięci, oraz w jaki sposób nowo wytworzone porcje pamięciowe mogą być wykorzystywane w różnych zadaniach poznawczych. W przeciwieństwie do większości obecnie prowadzonych badań nad zjawiskiem porcjowania, gdzie wykorzystuje się porcje pamięciowe celowo wyuczone, w tym projekcie użyte zostaną porcje wytworzone niecelowo, a więc takie, które zapisane zostały w pamięci długotrwałej mimochodem podczas wykonywania zadań wymagających podtrzymywania w pamięci określonych grup informacji. Co ważne, zbadane zostanie czy wyuczone mimochodem porcje pamięciowe mogą być wykorzystywane w kontekście zadań innych niż to przy okazji którego dana porcja została zapamiętana. Pozwoli to lepiej zrozumieć jaki jest rzeczywisty zakres użyteczności tak wytworzonych porcji pamięciowych. Przeprowadzone w ramach tego projektu badania skupią się na dwóch mechanizmach za pomocą których porcjowanie informacji usprawnia funkcjonowanie pamięci. Po pierwsze określone zostanie to, jak nieintencjonalne porcjowanie wspomaga proces odzyskiwania utraconej w pamięci krótkotrwałej informacji, tak jak słowo GARNEK pomaga utrzymać w pamięci całą listę zakupów (a więc to jak porcjowanie pomaga w *redintegracji* informacji). Po drugie, zbadane zostanie to, czy nieintencjonalnie wytworzona porcja pamięciowa ułatwia utrzymanie dodatkowej informacji w pamięci krótkotrwałej, podobnie jak utrzymywanie listy zakupów w formie akronimu pomaga utrzymać w pamięci to, że w drodze powrotnej do domu musimy odebrać przesyłkę z poczty albo zatankować samochód (a więc czy porcjowanie pomaga w *kompresji* informacji).

W celu rozstrzygnięcia wyżej wymienionych problemów przeprowadzona zostanie seria eksperymentów, w których wykorzystane zostaną procedury tworzenia nowych porcji pamięciowych, a następnie wprowadzone zostaną zadania, które wykonać będzie można przy użyciu tych nowych porcji. Badania te pozwolą lepiej zrozumieć w jakich warunkach porcje pamięciowe wytworzone jako narzędzia usprawniające wykonanie jednego zadania mogą z powodzeniem być użyte również w innych zadaniach. Innymi słowy, badania te pozwolą odpowiedzieć na pytanie czy efekty nieintencjonalnego tworzenia nowych porcji pamięciowych mogą być transferowane między różnymi zadaniami poznawczymi ułatwiając wykonanie nie tylko zadania w którym zostały one wytworzone ale także całej gamy innych zadań wymagających utrzymywania informacji w pamięci.